

Al optulea Congres al „Asociațiunii române pentru înaintarea și răspîndirea științelor“

DE

NICULAE I. GEORGESCU
INGINER

Șef de secție la Serviciul Hidraulic

Conform hotărîrii luată în congresul ținut anul trecut la Tirgoviște, al VIII-lea congres al «Asociațiunii Române pentru înaintarea și răspîndirea științelor» s'a ținut anul acesta la Galați, în zilele de 4, 5, 6 și 7 Octombrie.

S'au înscris pentru acest congres vre-o 300 persoane dintre profesori, ingineri, preoți, profesioniști, militari, etc și au luat parte la lucrările sale circa 150 persoane. De asemenea s'au anunțat multe comunicări destul de variate și mai ales numeroase conferințe publice.

Marele număr de înscrieri făcute la acest congres și faptul că în anii din urmă s'au ținut congrese în fiecare an și cu destulă reușită, ne arată că am început să apreciem în adevărată valoare rolul important al lor; iar prin marele număr de comunicări și conferințe anunțate din toate ramurile științifice, constatăm cu deosebită mulțumire că avem în țară mulți oameni, cari nu numai că se ocupă cu cercetările și progresele științifice, dar și caută a contribui la realizarea scopului așa de bine anunțat prin titlul congresului: pentru înaintarea și răspîndirea științelor.

Prin munca și stăruința depusă de D-l *Gb. Titeic*, reputatul și meritosul profesor dela Universitatea din București, care a fost președintele congresului, de energicul și valorosul d-l Dr. *C. I. Istrati*, secretarul perpetuu al asociațiunii, și cu concursul dat cu multă bunăvoință de autoritățile și orașenii din Galați, congresul a fost cît se poate de reușit, iar congresiștii vor păstra o amintire foarte plăcută de modul cum au fost primiți și de cele ce au văzut în timpul cît au stat în Galați.

Programul congresului a cuprins : o ședință solemnă de deschidere, ședințe de lucrări pe secțiuni. conferințe publice, o ședință de închidere, precum și diferite excursiuni și vizite pe la unele din fabricele și instalațiunile din orașul Galați, făcute în intervalele dintre ședințe.

Lucrările congresului au fost împărțite în 10 secțiuni.

În prima zi a congresului—Joi 4 Octombrie, la ora 9 a. m. congresiștii au azistat la un tedeum, care s'a oficiat la Biserica Catedrală a orașului Galați, de către P. S. S. Episcopul *Nifon*, înconjurat de preoții bisericeii și de unii dintre părinții congresiști. La sfârșitul acestui tedeum P. S. S. Episcopul *Nifon* a ținut o caldă și bine simțită cuvîntare, în care și-a exprimat bucuria ce o simte, cînd vede că oamenii de știință, fruntașii țării în această direcție, vin de cer binecuvîntarea cerească. înainte de a-și începe lucrările congresului lor. urmînd astfel întocmai ceea ce au făcut părinții și strămoșii noștri, ori de cîteori începeau vre-o faptă înăreață.

Deschiderea congresului s'a făcut în sala Teatrului Papadopol, la ora 10 a. m. prin cuvîntarea ținută de d-l Președinte *Gh. Țițeica*, în care între altele a spus. că congresul acesta, deschis în niște timpuri atît de critice ca cele actuale, cînd prin apropiere se aud bubuituri de tun și miroase a praf de pușcă, apare ca o rază de lumină care vine de răspîndește știința și cu ea pacea în lume.

Vorbește apoi d-l d-r. *C. I. Istrati*, care explică că alegerea orașului Galați pentru ținerea acestui congres, s'a făcut în vederea urmării idealului care ar trebui să fie scopul «Asociațiunii Române pentru înaintarea și răspîndirea științelor», anume : «Unitatea culturală a tuturor Românilor».

După aceasta vorbește d-l Prefect *Hași Anton* și d-l *T. A. Bădărău* ajutor de primar, în numele comunei, urînd bunăvenire congresiștilor, în cuvinte foarte calde și în urmă d-l Președinte *Gh. Țițeica* își dezvoltă conferința sa : «Despre cultura științifică», foarte importantă prin subiectul său și foarte frumos expusă.

Se expediază apoi telegrame : *M. S. Regelui* ; d-lui Ministru al Lucrărilor Publice *Ermil Pangrati*, mulțumindu i-se pentru reducerea de 75% ce a acordat pe C. F. R. pentru transportul congresiștilor la Galați ; d-lui *Birseanu*, Președintele Societății culturale «Astra» din Transilvania și I. P. S. S. Mitropolitului *Mețianu*, președintele congresului acestei societăți care se ținea pe atunci la Blaj ; d-lui *Biranga* fost prefect al județului Dimbovița pe timpul cînd s'a

ținut congresul de anul trecut la Tirgoviște; în fine s'a citit răspunsul d-lui *C. C. Arion*, atunci ministru al Instrucțiunii publice și Cultelor, care își exprima regretul de a nu fi putut participa la congres, constrins de în rejurările critice prin care treceam în acele momente, din cauza conflagrațiunii din Balcani, și i s'a expediat o telegramă de mulțumire pentru sentimentele binevoitoare ce arată congresului.

D-l Președinte propune apoi ca congresul al IX-lea să se ție anul viitor la Turnu-Severin; proclamă ca președinte al acestui congres pe d-l Profesor universitar *L. Mrazec* și propune ca vice-președinte pe d-l Profesor universitar *C. Miclescu*, iar adunarea aprobă aceste propuneri prin aplauze prelungite.

Terminându-se cu aceasta programul stabilit pentru dimineața zilei de 4 Octombrie, congresiștii au vizitat tot înainte de masă, expozițiunea regională de animale, organizată adhoc la oborul de vite al orașului, unde s'au putut admira foarte frumoase exemplare de cai, boi, vaci, porci, găini, aduse de diferiți proprietari din oraș și județ.

La orele 2 p. m. congresiștii s'au intrunit la debarcaderul vaporului de Brăila din portul Galați, de unde cu vaporul «Principele Carol» al N. F. R. au fost duși la fabrica de cherestea a Societății «Goetz & Co.» După ce s'au vizitat instalațiile mecanice ale acestei fabrici, și o expozițiune a produselor ei, aranjată expres pentru congresiști, au trecut de au vizitat Fabrica de săpun *Konzelman & Co.* și apoi șantierul Societății de construcțiuni navale *Fernic & Co.* Aci d-l *Fernic*, președintele camerei de comerț din Galați, și întemeetorul acestui arsenal, a citit un scurt istoric în care a arătat fazele prin care a trecut dela origina sa pînă azi.¹⁾

Congresiștii trec în urmă de vizitează Arsenalul marinei militare, unde după ce li se arată toate instalațiile mecanice și muzeul, sunt conduși de văd un doc plutitor metalic, pe care tocmai era scoasă în reparație șalupa «Trotușul», cu care s'a întîmplat teribila catastrofă în care și-au găsit moartea prin înec în Dunăre puțin mai jos de Hirșova, atîtea valoroși ofițeri și soldați ai armatei române.

De aci trecînd prin curtea Docurilor, ne-am îmbarcat iarăși pe vaporul «Principele Carol», care ne-a dus la debarcaderul de unde plecasem.

La ora 6 p. m., tot în sala Teatrului Papadopol, d-l *Scraba* și-a dezvoltat conferința sa «Despre viața popoarelor», iar la ora 9

¹⁾ Acest istoric e publicat în prezentul număr al *Buletinului* (pag. 755—760)

p. m. a vorbit d-l Profesor Dr. *G. Marinescu* despre : «Rostul medicinei sociale în prosperitatea și viitorul popoarelor».

A doua zi—Vineri 5 Octombrie, la ora 8 a. m. congresiștii s'au întrunit în amfiteatrul liceului «Vasile Alexandri», de unde la ora 8¹/₂ a. m. s'au grupat pe secțiuni, alegându-și fiecare biourile și apoi începându-se comunicările, cari au durat pînă la ora 10¹/₂ a. m., continuându-se și în ziua treia Sîmbătă 6 Octombrie, dela 8—10 a. m.

Iată cari au fost comunicările făcute în secțiunile a căror lucrări se potrivesc cu caracterul acestei reviste :

Secțiunea I: *Matematica, geniul civil și militar.* Ștefan Mirea, Despre percursiuni continuu repartizate : *N. Lăzărescu*, 1° Despre gazele naturale, proprietățile, captarea și utilizarea lor ; 2° Despre motoarele Diesel și importanța lor pentru industria petrolului¹⁾ ; *I. Ionescu*, 1° Neegalități în numere întregi și 2° Nepopularitatea matematicilor ; *G. Țițica*, O problemă din teoria suprafețelor ; *I. Lalescu*, O chestiune de analiză.

Secțiunea II: *Științele fizico-chimice, tehnologia industrială.* Dr. *Emil Giurgea*, Cercetări experimentale asupra condițiilor fizice ale cristalizării metalelor ; Dr. *C. Nicolescu Otin*, 1° Metalurgia antică a cuprului în țările locuite azi de Români ; 2° Apele minerale dela Doftana-Bacău ; Dr. *C. I. Istrati* și *C. Teodorescu*, 1° Despre produsele ce se obțin tratind propanona cu etanamida ; 2° Acțiunea pulberii de cupru asupra acizilor naftenici ; Dr. *A. Ostrogovitch* și *I. Crasu*, Despre dioxo-triazil-metanaloxima și derivații săi ; Dr. *C. I. Istrati* și Dr. *M. A. Mihailescu*, Despre clorurarea parafinei în prezența iodului ; *Dan Rădulescu*, 1° Incercări de sinteză a substanțelor optic active fără carbon asimetric ; 2° Valoarea exactă și interpretarea diferențelor lui Döbereiner ; 3° Un factor însemnat în industria noastră electrochimică amenințat de înstrăinare ; Dr. *G. M. Murgoci*, Variațiunile climei în ultimii 3000 de ani.

Secțiunea III: *Științele naturale și Agronomia.* *G. M. Murgoci* și *P. Enculescu*, Insula Șerpilor ; *G. M. Murgoci* și *N. Popea*, Regiunea petroliferă Bordeni ; Dr. *N. Deleanu*, Respirația plantelor ; D-na Dr. *Kaminski*, Sentimentele de caritate la animale ; *G. M. Murgoci*, și *G. Manolescu* Apa arteziană dela Gherghița și întrebunțarea ei.

Secțiunea VII: *Științele economice și sociale.* Dr. *C. Popescu*, Despre limba internațională «*Ido*» ; *Niculescu Andrei*, Rolul culturii în

1) Această comunicare va fi tipărită în numărul viitor al *Buletinului*.
N. R.

îmbunătățirea soartei țaranului; *Munteanu G. I.* Asupra naționalizării comerțului și industriei la noi; *Dr. P. Negrescu*, 1° Avariția considerată ca boală mintală; 2° Surmenajul școlar; 3° Chestiunea eftenirii zahărului, substanță alimentară menită să combată alcoolismul; *T. Porucic*. Istoria culturii în Basarabia în ultimii 100 ani; *M. Rabniel*, Normalizarea hranei populației rurale, sărace și mijlocii din orașe; *Medic Vet. I. Calinescu*, Concepțiuni noi asupra rolului municipalităților în igiena alimentară și eftenirea traiului; *G. Tașca*, Noile teorii asupra impozitelor; *I. Costescu*, Starea culturală a românilor Basarabeni.

Trecînd peste lucrările celorlalte secțiuni, s'a remarcat că secțiunea II-a a științelor fizico-chimice și tehnologie industrială, a fost cea mai bogată în comunicări și discuții contradictorii.

S'a observat și la acest congres, cum de altfel se remarcă și la alte congrese, că în multe din comunicările făcute prin secțiuni nu s'a cautat a se expune vre-o idee nouă, sau să se facă cunoscut o invențiune sau un procedeu nou de cercetări științifice, ceea ce ar fi natural să formeze obiectul lucrărilor pe secțiuni. Pentru că aci, deși ședințele sunt publice, auditorul se presupune a fi în curent cu progresele deja cunoscute ale științei.

În ziua de 5 Octombrie la ora 10^{1/2} a. m. d-l *G. Rădulescu Motru* și-a dezvoltat în sala Teatrului Papadopol conferința sa: «Insemnătatea filozofiei pentru formarea spiritului științific»; la ora 11^{1/2} d-l *Ștefan Hepites* ține conferința sa, destul de importantă din punctul de vedere local și istoric: «Determinări fizice la Galați», în care a arătat cînd și de cine s'au făcut primele determinări de această natură în acest oraș, cum și determinările care s'au mai făcut pînă astăzi; la ora 6 p. m. d-l *Dr. G. Stănculeanu* ține conferința: «Despre orbire și prevenirea ei în România»; la ora 9 p. m. tot în aceeași sală, d-l *Dr. în chimie G. Teodorescu* dezvoltă conferința: «Despre aerul lichid», însoțindu-și cuvîntarea de mai multe experiențe și după aceasta d-l *Th. Speranță* a vorbit despre: «Cultul Cabirilor egipteni în folclorul român».

Între orele 2—6 p. m. s'au vizitat de către congresiști: Moara «Steaua» cu toate instalațiile sale dintre cele mai perfecționate și moderne; Fabrica de cue Coltofeanu; Fabrica de cue, buloane, lanțuri și cabluri de sîrmă Wolf & Co. și fabrica de bidoane, cutii, placarde pe tinichea, vacs și cremă pentru ghete etc. a d-lor Fischer & Co. La această din urmă fabrică s'a oferit congresiștilor cîte un pahar de bere, iar la plecare cîte un pachet cu diferite suvenire din produsele ei.

În ziua de 6 Octombrie la ora 10 a. m. d-l Inginer șef *I. Ionescu* și-a dezvoltat tot în sala Teatrului Papadopol conferința sa: «Despre navigabilitatea Siretului»,¹⁾ care a fost ascultată cu mult interes de un public foarte numeros, pe care vădit îl interesează faptul ca Siretul să devie cit de curînd un drum pentru circulație pe el a vapoarelor și șlepurilor de mic tonaj, și să nu mai rămîie ca în starea de azi cînd servește numai pentru transportul plutelor.

După această conferință d-na *Elena C. Meisner* dezvoltă o des-tul de interesantă conferință intitulată: «Cîteva cuvinte asupra școalelor de îndreptare a copiilor cu rele porniri.»

În urmă congresiștii au plecat la debarcaderul vaporului de Brăila din port de unde cu vaporul «Principele Carol» la ora 12 precis, au pornit în excursiune pe Dunăre în sus, și după ce au trecut prin fața Portului Brăila, intrînd pe Brațul Măcinului, au mers la Turcoaia, unde debarcînd au fost duși cu două trenuri de lucru și au vizitat carierele de piatră a d-lor *V. L. Ștefănescu & Co.*

Masa s'a luat pe vapor fiind oferită de către Gălățeni.

La orele 6 p. m. congresiștii s'au întors la Galați, și au mers în sala Teatrului Papadopol de au ascultat conferința d-lui *Gh. Buță*: «Despre lucrările publice în Argentina».

La ora 9 p. m. congresiștii s'au întrunit în Sala Apolo, unde au ascultat conferința d-nei *E. Bacaloglu* despre: «Răspîndirea cunoștințelor relative la Români în țările latine», și conferința d-nei *Eugenia Reus-Ianculescu* despre: «Femeia română și politica».

În ultima zi — Duminecă 7 Octombrie, s'a oficiat la Biserica Catedrală a orașului un parastas pentru toți românii care au muncit pe terenul științific și pentru toți vitejii care au murit pentru înălțarea neamului, la care a azistat congresiștii și un foarte mare număr de orășeni. La sfîrșitul acestui parastas *P. S. S. Arbiereul Bartolomeu Stănescu Băcăoanul*, care a oficiat slujba religioasă, a ținut o frumoasă și interesantă predică, tratînd despre raportul dintre știință, inteligență și religie.

De aci congresiștii au plecat la Prefectură, unde s'a făcut deschiderea expozițiunii de produsele casnice și industriale din județ, aranjată în mod foarte artistic în sălile palatului administrativ.

La ora 11^{1/2} a. m. s'a ținut ședința de închidere a Congresului în sala Teatrului Papadopol.

¹⁾ Conferința d-lui Inginer șef *I. Ionescu* este publicată în prezentul număr al *Buletinului* (pag. 745—754)

S'a dat mai întâi cuvîntul d-lui *Panaitescu*, Secretarul camerei de comerț din Galați, care a făcut o foarte interesantă expunere a dezvoltării comerțului acestui oraș, a fazelor prin care a trecut portul, a timpurilor de prosperitate comercială a orașului, și a decăderii în care se găsește astăzi, documentînd totul cu date statistice. Face apoi mai multe propuneri pentru ridicarea comerțului, și insistă mult asupra necesității de a se face Siretul navigabil.

După terminarea acestei conferințe d-l Inginer șef *I. Ionescu* propune: ca o comisiune compusă din doi foști președinți și actualul președinte să verifice situațiunea asociațiunii din punctul de vedere al veniturilor și cheltuelilor ei, și să prezinte un raport la viitorul congres: propunerea se admite de adunare, alegîndu-se în comisiune d-nii *I. Ionescu*, *G. Țițica* și *L. Mrațcu*.

Tot d-l *I. Ionescu*, avînd în vedere că unele din conferințe sunt prea aride pentru public, iar altele nu corespund scopurilor și intențiunilor urmărite de asociație, propune ca pe viitor, biroul asociațiunii, completat cu foștii președinți, să examineze în prealabil conferințele cari se cer a se ține în public: propunerea a fost admisă cu lungi aplauze.

D-l Dr. *C. I. Istrat*, din cauza orei prea înaintate, face numai un rezumat sumar al dezbaterilor congresului, insistînd în special asupra conferințelor și lucrărilor mai importante. Vorbînd despre conferința ținută de d-l Inginer șef *I. Ionescu* asupra «*Navigabilității Siretului*», citește un deziderat al Asociațiunii, prin care se propune ca o comisiune compusă din: Prefectul Județului, Președintele camerei de comerț, Directorul General al Înbinătăților Funciare și Directorul Navigațiunii Fluviale Română, să avizeze de urgență la măsurile necesare pentru a se putea începe cît de curînd navigațiunea pe Siret.

Apoi Asociațiunea delegă biroul să roage pe d-l Ministrul al Instrucțiunii publice, spre a-i acorda ajutoare la publicarea buletinelor și dărilor de seamă ale congreselor.

D-l Președinte *G. Țițica* aduce în cele din urmă mulțumiri autorităților, comercianților și industriașilor din Galați, membrilor din comitetul local de organizare, Direcțiunei Navigațiunei Fluviale Române și membrilor Asociațiunii, cari au muncit pentru a pregăti comunicările și conferințele ce au ținut, vorbește despre desăvîrșita reușită a congresului și dă bună întîlnire membrilor asociațiunii la anul, în Turnu-Severin.

Congresul terminîndu-se la ora 2 p. m., membrii s'au dus

imediat în «Sala Apolo» unde au participat la un dejun oferit de către Primăria oraşului, şi unde s'au ținut mai multe toasturi de către : D-l Doctor *Istrati*, d-l *G. Ţiţeica*, d-l *Fernic* Preşedintele camerei de Comerţ, Preotul *I. Dumitrescu* din Bucureşti, d-l Inginer şef *I. Ionescu*, d-l Comandor *Bălescu*, d-l *Butculescu*, d-l *G. I. Munteanu*, etc.

După terminarea mesei, care a avut loc în o atmosferă foarte intimă şi entuziastă, s'au vizitat monitoarele şi vedetele escadrei noastre de Dunăre aflate în port. unde congresiştii au fost primiţi de d-l Comandor *Bălescu* şi ceilalţi ofiţeri superiori, iar la ora 6 p. m. au plecat spre Bucureşti, cu un tren special aranjat pentru dinşii cu multă amabilitate de către Direcţiunea Generală a Căilor Ferate, dupăcum s'a făcut acest lucru şi la plecarea congresiştilor din Bucureşti la Galaţi.

Din cele expuse pînă aci se poate deduce că «Asociaţiunea Română pentru înaintarea şi răspîndirea ştiinţelor» stăruie cu multă rivnă şi cu mult succes pentru propăşirea noastră ştiinţifică şi economică, dîndu-şi toate silinţele ca să intereseze la mişcarea, în această direcţiune, un număr cît mai mare de persoane, care să lucreze pentru ridicarea prestigiului nostru pe terenul ştiinţific, şi pentru dezvoltarea noastră comercială şi industrială. Este dar de datoria oricărui om cult ca să încurajeze şi să sprijine această Asociaţiune, prin toate mijloacele, pentru ca să-şi poată realiza cît mai întins, măreţele ei scopuri şi aspiraţiuni.

Trebue însă să constat cu deosebită părere de rău, că inginerii participanţi la congres au fost cam în mic număr. deşi numai în oraşul Galaţi locuiesc peste douăzeci şi cu toate că cultura inginerilor îndritueşte pe oricine a se aştepta să-i vadă participînd efectiv la mişcarea pentru înaintarea şi răspîndirea ştiinţelor. Ar fi de dorit, ca pe viitor geniul civil să fie reprezentat la congres în raport cu dezvoltarea tehnică pe care a luat-o România în ultimul timp.